

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.411.4.10.2024

Pan
Bogdan Florek
Dyrektor
Domu Dziecka nr 2 w Strzyżowie
ul. Sobieskiego 7/2,
38-100 Strzyżów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/004 – Realizacja zadań opiekuńczo – wychowawczych w domach dziecka w latach 2022-2024 oraz
sprawdzenie wykonania wniosków pokontrolnych sformułowanych w ramach kontroli P/21/089
Realizacja zadań opiekuńczo – wychowawczych w domach dziecka

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Dom Dziecka nr 2 w Strzyżowie, ul. Sobieskiego 7/2, 38-100 Strzyżów ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Bogdan Florek, Dyrektor Domu Dziecka nr 2 w Strzyżowie od 21 czerwca 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja procesu udzielania pomocy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. 2. Realizowanie działań opiekuńczo - wychowawczych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2024 (badaniami kontrolnymi mogą być objęte również dowody sporządzone przed tym okresem, a dotyczące zagadnień objętych kontrolą).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Maciej Pilecki, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/150/2024 z 13 listopada 2024 r.

(akta kontroli str. 2-3)

---

¹ Dalej: „Dom Dziecka” lub „Placówka”.

² Dz. U. z 2022 r., poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Dom Dziecka zapewniał wychowankom pomoc zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej⁴, rozporządzeniem *Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*⁵ oraz wewnętrznymi uregulowaniami.

Dom Dziecka będący placówką opiekuńczo-wychowawczą spełniał wymogi dotyczące miejsca prowadzenia określone w *ustawie o pieczy zastępczej*. W Placówce zapewnione zostały warunki lokalowe określone w rozporządzeniu *w sprawie pieczy zastępczej*. Dzieciom zapewniono zgodnie ze standardami dobre warunki do życia, nauki i zabawy. Pracownicy Domu Dziecka posiadali wymagane kwalifikacje, niezbędne do należytego wypełniania obowiązków. Pracownicy Placówki korzystali ze szkoleń, kursów podnoszących ich kompetencje

Zakres realizowanych w okresie objętym kontrolą zadań opiekuńczo-wychowawczych był odpowiedni do zdiagnozowanych potrzeb dzieci i odpowiadał problemom oraz działaniom wskazanym m.in. w diagnozach psychofizycznych i planach pomocy. W Placówce rzetelnie prowadzono dla każdego podopiecznego karty pobytu dziecka; karty udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa, pedagoga; arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych.

Liczba wychowanków uczestniczących w zajęciach opiekuńczych i wychowawczych, prowadzonych przez pedagoga i psychologa nie przekraczała limitów wynikających z przepisów *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*, a także odpowiadała potrzebom oraz rodzajowi prowadzonych zajęć.

Prawidłowo przeprowadzano okresowe oceny sytuacji dziecka z zachowaniem terminów określonych w *ustawie o pieczy zastępczej*. Powołany w Domu Dziecka Zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka dokonywał rzetelnych ocen każdego dziecka, tj. w miarę potrzeb nie rzadziej jednak niż co pół roku.

W Placówce prawidłowo prowadzone były działania zmierzające do usamodzielnienia wychowanków w związku z osiągnięciem pełnoletności.

Ustalono, że w sporządzanych diagnozach psychofizycznych nie uwzględniono wskazań dotyczących przygotowania do usamodzielnienia. W Placówce prowadzone były adekwatne do potrzeb działania mające na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej, umożliwienie kontaktu z rodzicami i innymi bliskimi. Działania reintegracyjne nie ograniczały się jedynie do umożliwienia kontaktu dzieci z rodzinami biologicznymi, ale ukierunkowane były także na poprawę sytuacji rodzinnej. W latach 2022-2024 działania reintegracyjne prowadzone były wobec dzieci objętych opieką Placówki, z wyjątkiem sytuacji pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 177, ze zm., zwanej dalej: „ustawą o pieczy zastępczej”.

⁵ Dz. U. z 2011 r., nr 292, poz. 1720 ze zm., zwanej dalej „rozporządzeniem o pieczy zastępczej”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja procesu udzielania pomocy w placówkach opiekuńczo - wychowawczych

Opis stanu
faktycznego

1.1.

Dom Dziecka powstał z przekształcenia Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Strzyżowie na dwa domy dziecka na podstawie uchwały Rady Powiatu Strzyżowskiego z dnia 20 października 2020 r.⁷ Tą uchwałą nadano Placówce Statut. Zgodnie ze Statutem za obsługę administracyjną, finansową, w tym rachunkową i sprawozdawczą, organizacyjną oraz specjalistyczną odpowiadał Dom Dziecka im. Janusza Korczaka. Zgodnie z tą uchwałą Dyrektor Domu dziecka im. Janusza Korczaka był jednocześnie Dyrektorem Domu Dziecka nr 2.

W Statucie zapisano również, że: posiada 14 miejsc, umieszcza się w nim dzieci i młodzież od dziesiątego do osiemnastego roku życia oraz poniżej dziesiątego roku życia w sytuacji, o której mowa w art. 95 ust. 2 ustawy o *pieczy zastępczej*, a także do dwudziestego piątego roku życia – po spełnieniu warunków, o których mowa w art. 37 ust. 2 ww. ustawy.

Zgodnie ze Statutem, celem jego działalności było zapewnienie dzieciom:

- całodobowej ciągłej lub okresowej opieki;
- zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb bytowych, rozwojowych, emocjonalnych, społecznych, religijnych, a także świadczeń zdrowotnych i kształcenia;
- odpowiednich warunków mieszkaniowych, całodziennego wyżywienia;
- bielizny, odzieży, środków higienicznych i innych przedmiotów osobistego użytku;
- leków, podręczników i przyborów szkolnych;
- warunków prawidłowego rozwoju psychofizycznego;
- wsparcia psychologicznego oraz pomocy lekarskiej.

Dom Dziecka był zobowiązany do współpracy z placówkami oświatowymi, opiekuńczymi, kulturalnymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi, sądami rodzinnymi, kuratorami sądowymi, organizatorem pieczy zastępczej, asystentami rodzinnymi, organizacjami pozarządowymi, kościołami, jednostkami pomocy społecznej, samorządami lokalnymi celem przybliżenia i odnowienia więzi ze środowiskiem rodzinnym i społecznym.

W regulaminie organizacyjnym Domu Dziecka z dnia 23 listopada 2021 r. zapisano m.in., że realizuje on przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku, obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi. W placówce działał zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, do którego kompetencji należy m.in. ocena możliwości powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej i analiza stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną.

Odnośnie kart pobytu dziecka wskazano na konieczność prowadzenia ich w sposób systematyczny, rzetelny, wraz z niezbędnym komentarzem, co winno posłużyć w sposób przejrzysty analizie wydarzeń wpływających na zachodzące w rozwoju wychowanka zmiany psychofizyczne.

Do zadań wychowawcy należało w szczególności:

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Uchwała nr XXIII/172/2020. Uchwała zmieniona 2 lutego 2022 r. (uchwała nr XXXVII/II/273/2022).

- tworzenie serdecznej atmosfery, sprzyjającej rozwojowi uczuć i więzi emocjonalnych;
- opracowanie planu pomocy dziecku;
- utrzymywanie kontaktów z rodzinami wychowanków, współdziałanie z rodzinami zaprzyjaźnionymi i opiekunami prawnymi i z asystentem rodziny;
- wdrażanie wychowanków do przestrzegania higieny osobistej oraz porządku i czystości otoczenia, prac samoobsługowych i porządkowych;
- podejmowanie działań w zakresie utrzymywania dobrego stanu zdrowia wychowanków oraz opieki w czasie choroby;
- współpraca ze szkołami, do których uczęszczają wychowankowie oraz udzielanie lub organizowanie pomocy w nauce;
- zaopatrywanie wychowanków w odpowiednią odzież i inne przedmioty osobistego użytku;
- odpowiedzialność za wyposażenie usamodzielnianych wychowanków, utrzymywanie kontaktów z usamodzielnionymi wychowankami w początkowym okresie ich samodzielnego życia;
- prowadzenie obowiązującej dokumentacji grupy.

Do zadań pedagoga należało w szczególności: rozpoznanie sytuacji wychowawczej, opiekuńczej i prawnej wychowanka, sporządzenie diagnozy psychofizycznej dziecka, współdziałanie z sądami i ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi w sprawach wychowanków, przygotowywanie warunków powrotu wychowanka do rodziny, podejmowanie działań związanych z uregulowaniem sytuacji prawnej i majątkowej wychowanków, udzielanie pomocy wychowankom w rozwiązywaniu szczególnie trudnych problemów życiowych, udzielanie pomocy usamodzielnionym wychowankom, interesowanie się losami i wspieranie usamodzielnionych wychowanków.

Dom Dziecka prowadził dokumentację dotyczącą pobytu wychowanków w placówce w szczególności: księgę ewidencji wychowanków, karty pobytu dziecka, plany pomocy dziecku, kartę udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa, pedagoga lub terapeutę, z opisem ich przebiegu, o ile dziecko tego wymaga, arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych, karty wyposażenia wychowanków, dokumentację osobistą wychowanka oraz księgę meldunkową wychowanków. Dokumentację pobytu w domu dziecka stanowią również protokoły zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka.

Przyjmowanie dzieci i młodzieży do Domu Dziecka odbywało się całą dobę.

Placówka działała od 1 stycznia 2021 r. na podstawie zezwolenia Wojewody Podkarpackiego z dnia 29 grudnia 2020 r. udzielonego Powiatowi Strzyżowskiemu na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego.

Ustalono, że cele i zakres działania Domu Dziecka były zgodne z przepisami ustawy *o pieczy zastępczej*⁸.

W okresie objętym kontrolą w Placówce przebywało jedno dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności. Dziecko to zostało zdiagnozowane w trakcie pobytu w Domu Dziecka.

(akta kontroli str. 4-37)

⁸ art. 93 ust. 1, 2 i 4, art. 95 ust. 5, art. 101 ust. 1, 2 i 3, art. 105 ust. 1 i 2, art. 106 ust. 1 ustawy *o pieczy zastępczej*.

1.2.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. Powiat Strzyżowski prowadził Dom Dziecka im. Janusza Korczaka jako całodobową placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego. W dniu 1 stycznia 2021 r., wydzielono nową placówkę, tj. Dom Dziecka Nr 2 z siedzibą w Strzyżowie przy ul. Sobieskiego 7/2. Obie placówki znajdowały się na jednej nieruchomości gruntowej i w jednym budynku wielorodzinnym. Domy Dziecka stanowią wyodrębnione lokale oraz są ujawnione w księgach wieczystych.

W budynku tym nie było innych podmiotów, o których mowa w art. 106 ust. 2a ustawy o pieczy zastępczej.

Decyzją z dnia 29 grudnia 2020 r., wydaną na podstawie art. 106 ust. 1 i 3-7 ustawy o pieczy zastępczej, Wojewoda Podkarpacki zezwolił, z dniem 1 stycznia 2021 r., Powiatowi Strzyżowskiemu na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego – Domu Dziecka Nr 2 w Strzyżowie.

W uzasadnieniu podał, że na podstawie zgromadzonej dokumentacji fotograficznej obrazującej placówkę, przedstawionych rozwiązań w zakresie zabezpieczenia opieki dla zmniejszonej liczby wychowanków oraz ustaleń dokonanych w toku kontroli doraźnej, przeprowadzonej w sposób zdalny uznano, że spełnia ona warunki w zakresie zapewnienia standardów opiekuńczo-wychowawczych.

W związku z powyższym budynek, w którym funkcjonował Dom Dziecka spełniał warunki w zakresie wymagań lokalowych oraz standardów opiekuńczo-wychowawczych.

(akta kontroli str. 4-12, 36-38)

1.3.

W Domu Dziecka zapewniono warunki lokalowe odpowiadające wymogom wynikającym z przepisu § 18 ust. 3 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej⁹.

Przeprowadzone w toku niniejszej kontroli oględziny wykazały, że budynek, w którym zlokalizowany był Dom Dziecka znajdował się na ogrodzonym terenie, na którym znajdował się m.in. plac zabaw oraz tereny zielone oraz plac z kostki brukowej (parking). Pomieszczenia dla dzieci znajdowały się na piętrze budynku. Na parterze zaś funkcjonowała kuchnia wydająca posiłki dla dzieci z obu domów dziecka.

Dyrektor wyjaśnił, że *posiłki są przygotowywane w kuchni i dostarczane w specjalnie przygotowanych opakowaniach do stołówki, gdzie dzieci spożywają obiady. Na śniadanie i kolację kuchnia przygotowuje półprodukty*. Dzieciom zapewniono zgodnie ze standardami dobre warunki do życia, nauki i zabawy. Dla dzieci wydzielone zostały cztery pokoje mieszkalne, w tym: dwa pokoje pięcioosobowe, jeden pokój trzyosobowy i jeden pokój jednoosobowy. Każdy pokój wyposażony był w odpowiednią liczbę łóżek, biurek oraz potrzebnych mebli. Pokoje były właściwie oświetlone.

Do dyspozycji dzieci były również:

- jadalnia z aneksem kuchennym, w której wychowankowie przygotowywali i spożywali posiłki. Aneks kuchenny i jadalnia wyposażone zostały w potrzebny sprzęt.
- dwa pomieszczenia do spotkań wychowanków – oba wyposażone w kanapy do siedzenia i telewizory. Wychowankowie mieli dostęp również do gier planszowych i książek,
- łazienka oraz pralnia wraz z prysznicami. W pomieszczeniu łazienki znajdowały się dwie umywalki oraz trzy toalety. Pralnia wyposażona była w pralkę

⁹ Dz. U. z 2011 r., nr 292, poz. 1720 ze zm.

i suszarkę oraz miejsce na powieszenie wypranych ubrań. W tym pomieszczeniu były również zamontowane dwa prysznice.

W trakcie oględzin nie stwierdzono: barier (ograniczeń) przy wejściu i wyjściu z budynku; krat w oknach; braku klamek w drzwiach i oknach, obecności kamer w pokojach. Stan sanitarny pomieszczeń nie budził zastrzeżeń. Wychowankowie mogli korzystać z pomieszczeń w sposób zapewniający im intymność i poczucie bezpieczeństwa.

(akta kontroli str. 36-37, 39-41)

1.4.

Zapisy odnoszące się do liczby dzieci, które mogły przebywać w placówce zawarte w decyzjach Wojewody Podkarpackiego oraz w uregulowaniach wewnętrznych placówki, tj. statutach, regulaminach organizacyjnych były zgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami ustawy o pieczy zastępczej. W Domu Dziecka mogło przebywać 14 dzieci.

W okresie od sierpnia do grudnia 2023 r. w Domu Dziecka przebywało 15 wychowanków. W pozostałym okresie liczba wychowanków nie przekraczała – 14.

W dniu 16 sierpnia 2023 r. przyjęto do placówki dwuosobowe rodzeństwo (dzieci 9 i 10 lat) i tym samym przekroczono limit miejsc o jedno. Po przyjęciu do Placówki dzieci ponad limit miejsc, Dyrektor złożył wniosek do Wojewody Podkarpackiego o zezwolenie na przyjęcie dziecka ponad limit. W uzasadnieniu wskazano art. 95 ust 3a ustawy o pieczy zastępczej. Wojewoda w dniu 13 sierpnia 2023 r. wydał decyzję zezwalającą na przyjęcie dwuosobowego rodzeństwa do Domu Dziecka z uwagi na fakt, że jeden z wychowanków przebywał w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Rzeszowie. Liczba dzieci faktycznie przebywających w Placówce wynosiła 14.

(akta kontroli str. 42-64)

W Placówce stosowano *Standardy Ochrony Praw Dziecka sformułowane przez Rzecznika Praw Dziecka* dotyczące *pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych*, a wskazujące prawo dziecka do:

- wychowywania w rodzinie i działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny,
- stabilnego środowiska wychowawczego oraz zaspokajania potrzeb rozwojowych,
- nauki i wypoczynku,
- pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
- życia bez przemocy,
- informacji i wyrażania opinii,
- poszanowania tożsamości kulturowej i religijnej,
- zaleceń dotyczących pracy wychowawców i innych pracowników placówki.

Procedury postępowania w tym zakresie określone zostały, m.in. w Regulaminie wychowanka Domu Dziecka nr 2 w Strzyżowie oraz zarządzeniu Dyrektora nr 9/2024 z dnia 12 sierpnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia *Polityki Ochrony Dzieci*”.

(akta kontroli str. 63-83)

1.5.

Zapisy dotyczące wieku dzieci, które mogą przebywać w Placówce określone zostały w Regulaminie Organizacyjnym i były zgodne w tym zakresie z przepisami ustawy o pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą obowiązywały zapisy stanowiące, iż Dom Dziecka przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży od dziesiątego do

osiemnastego roku życia. Zgodnie z art. 95 ust. 2 oraz art. 37 ust. 2 cyt. ustawy *o pieczy zastępczej* możliwe było przyjęcie dzieci młodszych, jak i do dwudziestego piątego roku życia.

W okresie objętym kontrolą do Placówki przyjęto dwoje dzieci dziecko poniżej 10 roku życia, tj.

- chłopca w wieku niespełna dziewięciu lat na podstawie postanowienia Sądu z dnia 9 sierpnia 2023 r. wraz ze starszą siostrą,
- chłopca w wieku niespełna sześciu lat na podstawie postanowienia Sądu z dnia 7 kwietnia 2022 r. wraz ze starszym bratem (12 lat).

Ponadto na dzień 1 stycznia 2022 r. w placówce przebywało dwoje dzieci poniżej 10 roku życia:

- chłopiec w wieku dziewięciu lat (pięć lat w chwili przyjęcia do Domu Dziecka) na podstawie postanowienia Sądu z dnia 28 kwietnia 2017 r. Chłopiec został skierowany do Placówki wraz ze starszą siostrą,
- chłopiec w wieku dziewięciu lat (sześć lat w chwili przyjęcia do Domu Dziecka) na podstawie postanowienia Sądu z 9 kwietnia 2018 r. Chłopiec został skierowany do Placówki wraz ze starszym bratem.

(akta kontroli str. 42-48, 84-96)

1.6.

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym w strukturze organizacyjnej Domu Dziecka w latach 2022 – 2024 wyszczególnione były następujące stanowiska: dyrektor, pedagog, psycholog, terapeuta oraz wychowawcy.

W okresie objętym kontrolą w Domu Dziecka zatrudniana była opiekunka dziecięca. Nie korzystano z pomocy wolontariuszy.

Dyrektor, pedagog, psycholog oraz opiekunka dziecięca zatrudnieni byli w Domu Dziecka im. Janusza Korczaka. W zakresach czynności mieli wskazane, że wykonują swoje obowiązki również na rzecz Domu Dziecka nr 2 w Strzyżowie.

Terapeuta zatrudniony był w Placówce do 31 sierpnia 2022 r., jednakże od 1 stycznia 2021 r. przybywał na urlopie wychowawczym. Pedagog oraz psycholog prowadzili zajęcia na rzecz wychowanków Domu Dziecka w całym kontrolowanym okresie.

Zakres zadań ustalonych dla psychologa i pedagoga obejmował prowadzenie zajęć specjalistycznych z wychowankami w wymiarze nieprzekraczającym ½ wymiaru czasu pracy. Ponadto do zadań pedagoga należało sporządzanie diagnoz psychofizycznych dzieci przyjętych do Placówki.

Do zadań wychowawców należało m.in. tworzenie planów pomocy dziecku niezwłocznie po sporządzeniu przez pedagoga diagnozy psychofizycznej dziecka. Praca wychowawcza z dziećmi prowadzona była przez wychowawców zgodnie z planami pomocy dziecku. Do zadań wychowawcy należało również utrzymywanie stałego kontaktu z rodziną podopiecznego.

W okresie objętym kontrolą jeden wychowanek uczęszczał do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego we Frysztaku, gdzie uzyskiwał niezbędną pomoc terapeutyczną, jednakże wsparciem pedagogiczno-psychologicznym objęci byli wszyscy wychowankowie Domu Dziecka. Zajęcia terapeutyczne obejmowały potrzeby dzieci zdiagnozowane przez psychologa i pedagoga zatrudnionych w Domu Dziecka, jak również wynikające z orzeczeń Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych. Dla tych wychowanków (troje dzieci) prowadzone były również indywidualne zajęcia terapeutyczne. Brak zatrudnienia terapeuty był kompensowany

działaniami placówki zewnętrznej oraz pedagoga i psychologa zatrudnionych w Domu Dziecka, którzy prowadzili zajęcia indywidualne i grupowe z wychowankami Domu Dziecka.

Ustalono, że pracownicy Domu Dziecka posiadali wymagane kwalifikacje, niezbędne do należytego wypełniania obowiązków. Na stanowisku Dyrektora Domu Dziecka zatrudniono osobę spełniającą wymogi określone w art. 97 ust.1 i 3 *ustawy o pieczy zastępczej*. Wszyscy pracownicy Domu Dziecka, którzy pracowali z dziećmi w latach 2022 – 2024 przedłożyli wymagane wypisy z Rejestru Sprawców Przestępstw Seksualnych oraz złożyli oświadczenia dotyczące nieskazania prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

W dwóch przypadkach w aktach osobowych pracowników nie znajdowały się oświadczenia o:

- wypełnianiu obowiązku alimentacyjnego (gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego),
- niebyciu pozbawionym władzy rodzicielskiej.

W przypadku pozostałych pracowników oświadczenia takie znajdowały się w aktach osobowych.

(akta kontroli str. 13-35, 97-145)

Pracownicy Domu Dziecka (dyrektor, wychowawcy, pedagog, psycholog) korzystali ze szkoleń, kursów podnoszących ich kompetencje oraz z poradnictwa mającego na celu wsparcie w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Osoby zatrudnione w Domu Dziecka uczestniczyły w szkoleniach dotyczących m.in.

- technik pracy z dziećmi w świetlicach socjoterapeutycznych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i innych miejscach opieki nad dziećmi,
- pracy z trudnym klientem, przeciwdziałaniu wypaleniu zawodowemu, stresowi w pracy pracownika pierwszego kontaktu w instytucji pomocy społecznej,
- zaburzeń więzi emocjonalnych wśród dzieci i młodzieży przebywających w domach dziecka i rodzinach zastępczych,
- depresji dzieci i młodzieży oraz innych zaburzeń psychicznych,
- postępowania z dziećmi i młodzieżą w sytuacjach zagrożeń problemami patologii społecznej, w tym narkomanii,
- seksualności dzieci i młodzieży – edukacji seksualnej,
- współczesnych zagrożeń dzieci i młodzieży – uzależnień i niebezpiecznych zachowań.

(akta kontroli str. 146-147)

1.7.

W latach 2022 – 2024 w Placówce przeprowadzone zostały trzy kontrole, w wyniku, których nie stwierdzono nieprawidłowości. Zakres przedmiotowy kontroli był następujący:

- Wojewoda Podkarpacki (jedna kontrola w 2023 r. i 2024 r.) w zakresie oceny zgodności uregulowań prawnych oraz spełnienia odpowiednich standardów lokalowych i kadrowych w związku z wnioskiem Dyrektora Domu Dziecka o wyrażenie zgody na przekroczenie limitu miejsc,
- Komisja Rewizyjna Rady Powiatu Strzyżowskiego (jedna kontrola w 2023 r.) w zakresie realizacji planu finansowego w 2022 r.

W kontrolowanym okresie działalność opiekuńczo – wychowawcza Placówki nie była przedmiotem skarg i wniosków do Dyrektora Domu Dziecka, Starosty Strzyżowskiego, ani do Wojewody Podkarpackiego.

(akta kontroli str. 55-61, 148-159, 187-191)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W aktach osobowych dwóch pracowników Domu Dziecka brak było informacji wynikającej z art. 26 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o *pieczy zastępczej*, który stanowi, że w placówce wsparcia dziennego z dziećmi może pracować osoba, która: nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej ograniczona ani zawieszona oraz wypełnia obowiązek alimentacyjny - w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego.

Dyrektor wyjaśnił, że *osoby pracujące z dziećmi były sprawdzane pod kątem wypełniania obowiązku alimentacyjnego oraz czy nie były pozbawione władzy rodzicielskiej na podstawie oświadczeń, które pracownicy składali w miejscu pracy. Istnieją dwa przypadki braku wyżej wymienionych oświadczeń. Dotyczy to pracowników, którzy od dawna pracują w naszej jednostce. Miejsowość, w której pracujemy jest mała i moja wiedza na ich temat była wystarczająca, aby mieć pewność, że nie mają te osoby zobowiązań alimentacyjnych i nie są pozbawione władzy rodzicielskiej. W trakcie kontroli pobrałem oświadczenia od tych osób.*

Brakujące oświadczenia zostały złożone i podpisane przez pracowników 10 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 13-35, 97-118, 160-161, 164-167)

2. Zgodnie z § 48 pkt 1 Regulaminu organizacyjnego Domu Dziecka w *placówce zatrudnia się następujących pracowników: wychowawców, specjalistów: pedagoga, psychologa, terapeutę.*

W Placówce od 1 września 2022 r. nie było zatrudnionego terapeuty. Dyrektor nie podejmował również działań zmierzających do jego zatrudnienia.

Dyrektor wyjaśnił, że *Dom Dziecka na chwilę obecną nie zatrudnia terapeuty. Od 1 listopada 2021 r. w miejsce terapeuty zatrudniliśmy psychologa. Uznaliśmy, że psycholog jest niezbędny w naszej pracy i w znacznym stopniu poprawi jakość usług świadczonych dzieciom. Zajęcia terapeutyczne realizowane są natomiast poza Placówką, jak i w naszej Placówce w ramach zadań realizowanych przez psychologa.*

W dniu 15 stycznia 2025 r. Zarząd Powiatu Strzyżowskiego uchwalił nowy Regulamin Organizacyjny Domu Dziecka¹⁰. Zgodnie z zapisami § 48 pkt zdjęto obowiązek zatrudnienia m.in. terapeuty przez Placówkę.

(akta kontroli str. 13-35, 97-145, 162-163, 168-186)

---

¹⁰ Uchwała nr 4/2025.

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli w Domu Dziecka zapewniono zgodnie z § 18 ust. 3 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej* niezbędne warunki lokalowe do należytej realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci.

Pracownicy posiadali wymagane kwalifikacje zgodnie z art. 97 ust. 3 oraz art. 98 ust. 1 pkt 1-3 i 5 *ustawy o pieczy zastępczej*. Jednakże dwóch pracowników nie złożyło wymaganych oświadczeń dotyczących obowiązku alimentacyjnego i pozbawienia praw rodzicielskich.

Placówka realizowała określone cele i ustalony zakres zadań, który był zgodny z przepisami prawa i uregulowaniami wewnętrznymi. W okresie objętym kontrolą liczba dzieci przebywających w Placówce i ich wiek odpowiadały wymogom w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą brak było terapeuty świadczącego pracę w Domu Dziecka¹¹, mimo iż taki obowiązek wynikał z Regulaminu Organizacyjnego. Dyrektor w trakcie trwania kontroli podjął działania skutkujące zmianą Regulaminu organizacyjnego. W nowym Regulaminie organizacyjnym usunięto z Domu Dziecka m.in. obowiązek zatrudniania terapeuty.

OBSZAR

2. Realizowanie działań opiekuńczo – wychowawczych

Opis stanu
faktycznego

2.1.

Szczegółową analizą objęto dokumentację 12 spośród 26 dzieci, które przebywały w Domu Dziecka w okresie objętym kontrolą.

Diagnozy psychofizyczne¹² zostały sporządzone dla wszystkich 12 wychowanków przez pedagoga zatrudnionego w Placówce.

Diagnozy te opracowane zostały w terminie od 8 do 58 dni po przyjęciu dzieci do Placówki i zawierały elementy określone w § 14 ust. 3 oraz ust. 4 pkt 1-4 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*.

Wszystkie diagnozy uwzględniały: analizę rozwoju dziecka, jego mocnych i słabych stron oraz potrzeb w zakresie opiekuńczym, rozwojowym, emocjonalnym i społecznym. Wskazywały przyczyny kryzysu w rodzinie oraz jego wpływ na rozwój dziecka, relacje dziecka z jego najbliższym otoczeniem. Diagnozy zawierały stosownie do wieku, rozwoju i doświadczenia dziecka wskazania dotyczące m.in. dalszej pracy pedagogicznej, programu terapeutycznego, pracy z rodziną dziecka.

W żadnej z diagnoz nie zamieszczono obligatoryjnych wskazań dla dziecka w zakresie usamodzielnienia zgodnie z postanowieniami §14 ust 4 pkt 5 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*.

(akta kontroli str. 192-203)

2.2.

W Domu Dziecka, stosownie do przepisu § 18 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej* dzieciom zapewniono m.in. wyżywienie; dostęp do opieki zdrowotnej; zaopatrzenie w produkty lecznicze; zaopatrzenie w środki spożywcze oraz wyroby medyczne; zajęcia wychowawcze; wyposażenie w: odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, zabawki i książki odpowiednie do wieku rozwojowego, środki higieny osobistej; dostęp przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów; dostęp do nauki; pomoc w nauce, w szczególności przy odrabianiu zadań domowych oraz w miarę potrzeby przez udział w zajęciach

¹¹ od 1 stycznia 2022 r. do 31 sierpnia 2022 r. terapeuta zatrudniony w Placówce był na urlopie wychowawczym, następnie rozwiązano stosunek pracy z terapeutą. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie zatrudniono nowego terapeuty.

¹² Dalej: „diagnozy”.

wyrównawczych; uczestnictwo, w miarę możliwości, w zajęciach pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych. Dom Dziecka zapewnił wychowankom udział w zajęciach wychowawczych, kompensacyjnych oraz terapeutycznych. Dzieci korzystały z usług psychologa. W jednym przypadku wychowanek został skierowany do Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Rzeszowie.

W placówce wprowadzono uregulowania wewnętrzne dotyczące: przyjmowania dziecka do placówki; udzielania pierwszej pomocy; interwencyjnego przyjmowania do Domu Dziecka z powodu złych warunków atmosferycznych; przyznawania i wypłacania kieszonkowego; postępowania w przypadku zachorowania, nieobecności wychowanka i powrotu do placówki pod wpływem alkoholu; podawania leków; zaopatrywania w przybory szkolne i toaletowe; regulaminu wychowanka zawierającego – określone w sposób czytelny i nienaruszający godności dziecka – prawa, nagrody i kary; odwoływania się od nałożonej kary.

W Domu Dziecka opracowano również procedury odnoszące się do sposobu przekazywania i dokumentowania informacji między pracownikami placówki na temat dzieci, procesu ich wychowania i podejmowanych decyzji; ograniczenia agresji rówieśniczej oraz postępowania w sytuacji kryzysowej (agresywnego zachowania, niestosownego do wieku zachowania o podtekście seksualnym, przemocy i cyberprzemocy) i prowadzenia dokumentacji medycznej.

Wychowankowie potwierdzają zapoznanie się z obowiązującymi uregulowaniami wewnętrznymi poprzez podpisanie oświadczenia.

W sprawie sposobu przekazania do wiadomości treści ww. procedur wychowankom pracownikom placówki, Dyrektor wyjaśnił, że *procedury są zgromadzone w tzw. Teczkach procedur, które znajdują się w pokoju wychowawców i gabinecie Dyrektora placówki. Nie mamy uregulowań dotyczących zapoznawania się z nimi przez pracowników. Praktyką stosowaną od lat jest dla nowoprzybyłych pracowników stosowanie tzw. dnia adaptacyjnego, w którym przeprowadzane są szkolenia oraz jest czas na zapoznanie się m.ni. z procedurami. Praktyka taka funkcjonowała bez zarzutu i nie zwróciłem uwagi na to, aby umocować to w uregulowaniach wewnętrznych. Zobowiązuję się zawrzeć informacje o zapoznaniu się z procedurami w teczkę osobowej pracownika.*

Do Dyrektora Placówki nie wpływały skargi i odwołania wychowanków od nałożonych na nich kar. Nie odnotowano także nieprawidłowego zachowania pracowników Placówki względem dzieci, naruszających ich godność i poczucie bezpieczeństwa.

Zasady dotyczące sposobu karania i nagradzania dzieci oraz możliwość odwołania się od zastosowanej kary określone zostały w *Regulaminie Wychowanka Domu Dziecka* oraz *Procedurze odwołania wychowanka od nałożonej kary*. W Placówce funkcjonował również *Regulamin przyznawania kieszonkowego wychowankom Domu Dziecka*. Informacje dotyczące nałożonej kary lub przyznanej nagrody były odnotowane w dzienniku zajęć opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z obowiązującymi procedurami kary nie były stosowane w obecności innych wychowanków.

(akta kontroli str. 213-237)

Analizie poddano sporządzanie planów pomocy w stosunku do 12 wychowanków. Dla każdego z dzieci wychowawca we współpracy z pedagogiem zatrudnionym w Domu Dziecka sporządzali plany pomocy dziecku. W dwóch przypadkach Plany te sporządzane były przy udziale asystenta rodziny. W pozostałych przypadkach rodzinom nie został przydzielony asystent.

W planach pomocy określono:

- zgodnie § 15 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej cel pracy z dzieckiem – np. przygotowanie wychowanka do usamodzielnienia; powrót do rodziny naturalnej lub umieszczenie w rodzinie zastępczej, usamodzielnienie; opieka i wsparcie emocjonalne oraz powrót do rodziny naturalnej; umieszczenie w rodzinie przysposabiającej;
- zadania długoterminowe – np. rozeznanie się w sytuacji rodzinnej, zdrowotnej oraz w szkolnej; optymalizacja rozwoju edukacyjno-emocjonalno-społecznego; wyrównywanie braków rozwojowych i deficytów; ukończenie szkoły podstawowej;
- zadania krótkoterminowe i sposoby ich realizacji w obszarach: współpraca z rodziną wychowanka, rozwój fizyczny dziecka, rozwój emocjonalny i społeczny, rozwój intelektualny, rozwój zainteresowań.

Wyznaczono w nich, stosownie do przepisu § 15 ust. 3 pkt 1 cyt. rozporządzenia, cele i działania krótkoterminowe oraz długoterminowe.

Plany pomocy dziecku opracowane zostały na podstawie : diagnoz psychofizycznych, dokumentacji dotyczącej dziecka (odpis aktu urodzenia, orzeczenie sądu o umieszczeniu dziecka w Placówce lub wniosku o umieszczenie dziecka w Placówce), dokumentów o stanie zdrowia, dokumentów ze szkoły, informacji o prowadzonej pracy z rodziną dziecka i jej rezultatach oraz analizy m.in. zmian procesu rozwoju psychicznego i fizycznego dziecka w trakcie pobytu w Placówce, jego potrzeb w sferze opiekuńczej, rozwojowej, emocjonalnej, relacji społecznych, funkcjonowania w szkole, możliwości powrotu do rodziny biologicznej.

Ustalono, że plany pomocy dziecku były poddawane analizie nie rzadziej niż raz na pół roku przez wychowawców. Wyniki analiz były przedstawiane na posiedzeniach Zespołu ds. oceny sytuacji dziecka. Wyniki analizy były wykorzystane do wprowadzania zmian w planach pomocy. Wszystkie plany pomocy były modyfikowane w zależności od zmieniającej się sytuacji dziecka (nie rzadziej niż co pół roku).

W latach 2022 – 2024 (do 30 września) Dom Dziecka obejmował opieką 21 dzieci, które przebywały w Placówce od 16 miesięcy do 16 lat i 5 miesięcy. W okresie tym Dom Dziecka opuściło 10 wychowanków, tj.:

- czterech w związku z usamodzielnieniem powróciło do rodziny biologicznej,
- jeden wychowanek ze względu na zaburzenia psychiczne (autyzm, agresja) został skierowany do Domu Pomocy Społecznej,
- jedna wychowanka ostatnie dwa lata przed usamodzielnieniem przebywała w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. Następnie została skierowana do Domu Pomocy Społecznej,
- jeden wychowanek przez cały okres przebywał w schronisku dla nieletnich, a następnie w zakładzie poprawczym,
- jeden wychowanek został przekazany rodzinie adopcyjnej,
- jeden wychowanek przybył z rozwiązanej rodziny adopcyjnej i na własną prośbę opuścił Placówkę i zamieszkał z bratem,
- jedna wychowanka przybyła z rodziny adopcyjnej i na własną prośbę opuściła placówkę i zamieszkała u partnera.

Z 21 dzieci objętych opieką Domu Dziecka w latach 2022 – 2024 powyżej dwóch lat przebywało 11 wychowanków. Trzech wychowanków z unormowaną sytuacją prawną zostało zgłoszonych do Ośrodka Adopcyjnego, lecz nie zostali zakwalifikowani do adopcji. Opiekunami prawnymi tych wychowanków zostały osoby pracujące w Domu Dziecka.

2.3.

Liczba wychowanków w czasie zajęć opiekuńczych i wychowawczych, zajęć prowadzonych przez pedagoga oraz psychologa, podczas kierowania procesem wychowawczym nie przekraczała limitów wynikających z przepisów *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*, odpowiadała potrzebom oraz rodzajowi prowadzonych zajęć.

W trakcie zajęć opiekuńczo – wychowawczych pod opieką jednego wychowawcy nie przebywało więcej niż 14 dzieci, zaś podczas zajęć z pedagogiem – nie więcej niż sześcioro dzieci. Wychowawcy kierowali procesem wychowawczym nie więcej niż czworga dzieci.

(akta kontroli str. 297)

W Placówce gospodarowanie środkami wychowanków pochodzących z 800+ (przed 2024 r. – 500+), przedstawiało się następująco:

- dysponentem środków był Dyrektor. Każdy z wychowanków ma złożone w ewidencji księgowej subkonto, na które spływały środki z 800+ (uprzednio 500+),
- z powyższych środków ponoszone były wydatki wychowanków związane z nauką lub wypoczynkiem (opłata za nocleg, gdy wychowankowie jechali na wycieczkę, opłata za naukę języka angielskiego, naukę pływania, dodatkowe zajęcia sportowe itp. Dziecko mogło również za te środki kupić telefon czy komputer. Zgoda na zakup markowych ubrań czy butów udzielana była, gdy wychowankowie potrzebowali ich w związku z dodatkowymi zajęciami sportowymi i tylko na taki cel,
- co pół roku sporządzane było rozliczenie wydatkowanych środków zawierające m.in. kwotę wyjściową, wydatki poniesione w półroczu oraz stan konta na koniec okresu rozliczeniowego. Każde dziecko podpisywało się pod zestawieniem tym samym potwierdzając zgodność poniesionych wydatków z zestawieniem. Faktury zawierały opis, że wydatek został poniesiony z tych środków,
- z chwilą usamodzielnienia wychowanek mógł złożyć wniosek o przekazanie reszty środków na podany przez niego numer konta.

Dom Dziecka posiadał konto bankowe, na którym gromadzone były środki pochodzące z alimentów przekazywanych przez rodziców wychowanków przebywających w Placówce. W okresie objętym kontrolą czworo wychowanków otrzymywało alimenty. Zgodnie z Polityką Rachunkowości środki te były księgowane na koncie 139 - *inne środki bankowe* (139-2 – *alimenty*). Wpłacane były one przez rodziców przelewem na rachunek bankowy dedykowany temu celowi. Nie wystąpiły przypadki przynoszenia pieniędzy osobiście przez rodziców, ani przekazywania środków za pomocą przekazów pocztowych.

(akta kontroli str. 297, 427-455)

W latach 2022 – 2024 w Placówce zatrudnionych było dziewięciu wychowawców w pełnym wymiarze czasu pracy (trzech z nich zatrudnionych było na zastępstwo) oraz jeden psycholog, pedagog oraz opiekunka dziecięca zatrudnieni na pełny etat z tym, że wykonywali oni swoje obowiązki dla obu Domów Dziecka zlokalizowanych w budynku.

Zadania poszczególnych stanowisk pracy wykonujących czynności opiekuńczo-wychowawcze (wychowawcy, pedagog, psycholog, opiekunka dziecięca) określone zostały w zakresach czynności, a także w regulaminie organizacyjnym Domu Dziecka.

W latach 2022 – 2024 w Placówce psycholog oraz pedagog realizowali zadania na podstawie umów o pracę. Zakres zrealizowanych zadań przez psychologa zgodnie z warunkami umowy zlecenia udokumentowany został w formie zestawienia ewidencji godzin przepracowanych w miesiącu. Ponadto psycholog sporządzał arkusz badań i obserwacji psychologicznych, o którym mowa w § 17 ust. 1 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*.

W Domu Dziecka w latach 2022 – 2024 nastąpiła jedna istotna zmiana kadrowa. Z pracy w sierpniu 2022 r. odeszła terapeutka. Dyrektor, pedagog, opiekunka dziecięca oraz pięciu wychowawców zatrudnionych było w Domu Dziecka od jego powstania tj. od stycznia 2021 r., psycholog została zatrudniona w listopadzie 2021 r., a jeden wychowawca został zatrudniony w maju 2024 r. Dla wszystkich pracowników zatrudnionych w Domu Dziecka sporządzono zakresy czynności zawierające różnicowany zakres zadań opiekuńczo – wychowawczych.

W latach 2022 – 2024 nie występowały przerwy w działalności Placówki, nie było także przerw w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi. W okresie tym w Placówce nie przebywało więcej niż 14 dzieci w tym samym czasie.

Szczegółowym badaniem objęto harmonogramy oraz listy obecności wychowawców Domu Dziecka za miesiące: lipiec, grudzień za 2022 r. i 2023 r. oraz lipiec 2024 r. Ustalono, że w okresie tym opiekę nad dziećmi w godzinach nocnych sprawował jeden wychowawca oraz nie było przerw w sprawowaniu opieki nad dziećmi.

Zapisy w Raportach opiekuna nocnego wskazywały, że wychowawcy dokonywali obchodów nocnych co najmniej trzykrotnie w ciągu nocy. Z zapisów dziennika zajęć opiekuńczo – wychowawczych wynikało, że w Placówce podczas dyżuru nocnego nie przebywało więcej niż 14 wychowanków¹³.

W okresie objętym kontrolą jeden wychowanek przebywał w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii.

(akta kontroli str. 97-112, 297-348)

2.4.

Analiza dokumentacji 12 spraw dotyczących dzieci, które zostały przyjęte do Domu Dziecka w latach 2022 – 2024 wykazała, że sporządzano dla każdego podopiecznego wymagane przepisami § 17 ust. 1 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*¹⁴ dokumenty, tj. karty pobytu dziecka, arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych. Dokumenty te zawierały wymagane elementy, a wpisy w nich były dokonywane na bieżąco. Wychowawcy prowadzili karty pobytu dziecka¹⁵, z zachowaniem terminów określonych w *rozporządzeniu w sprawie pieczy zastępczej*. Wpisy w kartach pobytu dziecka dotyczyły aktualnych potrzeb i problemów wychowanków, identyfikowały trudności i definiowały działania zaradcze, nie były ogólne i lakoniczne oraz nie powtarzały się (nie były identyczne) w kolejnych miesiącach.

¹³ Pokoje mieszkalne zlokalizowane były na jednym piętrze, co ułatwiało sprawowanie nadzoru nad dziećmi w porze nocnej.

¹⁴ § 17 ust. 1, 4 i 5 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*.

¹⁵ Zgodnie z przepisami §17 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej* - Kartę pobytu dziecka uzupełnia się nie rzadziej niż co miesiąc w przypadku dziecka umieszczonego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W Placówce prowadzona była ewidencja dzieci, która zawierała: imię i nazwisko dziecka, datę i miejsce urodzenia, adres ostatniego miejsca zamieszkania, aktualny adres zamieszkania rodziców lub opiekunów prawnych.

Dla każdej z 12 analizowanych spraw dotyczących dzieci przebywających w Domu Dziecka pedagog zatrudniony w Placówce sporządził arkusz badań i obserwacji pedagogicznych, który był prowadzony systematycznie i uwzględniał zakres pracy wychowawczej. Z dokumentacji 12 dzieci objętej analizą wynikało, że wszystkie uczestniczyły w różnych formach terapii prowadzonych w Placówce.

Ze wszystkich zajęć terapeutycznych prowadzonych w Placówce sporządzane były karty udziału dzieci w zajęciach.

Zadania wykonywane przez psychologa udokumentowane zostały w formie sporządzonych arkuszy badań obserwacji psychologicznych, o którym mowa w § 17 ust. 1 pkt 4 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*.

Zakres zrealizowanych zadań przez psychologa obejmował elementy: terapii psychologicznej, rozmów wspierających, relaksacji, doradztwa zawodowego w przypadku starszych wychowanków zajęcia poprawiające kreatywność, spostrzegawczość, koncentrację, wzbogacanie słownictwa oraz zajęcia na temat relacji rówieśniczych i akceptacji w grupie.

(akta kontroli str. 297-325)

2.5.

Dyrektor Domu Dziecka powołał Zespół ds. Okresowej Oceny Dziecka spełniający wymogi określone w art. 137 ust. 1 i 2 *ustawy o pieczy zastępczej*. Posiedzenia Zespołu odbywały się zgodnie z art. 139 ust.1 *ustawy o pieczy zastępczej*, tj. w miarę potrzeb nie rzadziej niż co pół roku. Szczegółowemu badaniu poddano dziewięć spraw dzieci, które były przyjęte do Placówki w latach 2022 – 2024¹⁶.

We wszystkich posiedzeniach Zespołu uczestniczyli pracownicy Domu Dziecka (dyrektor, wychowawcy pedagog i psycholog). Ponadto w zebraniach uczestniczyli:

- w jednym zebraniu: rodzic wychowanka Domu Dziecka, dzielnicowy Komendy Powiatowej Policji w Strzyżowie, pracownik Szkoły Podstawowej w Strzyżowie, pracownik Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego we Frysztaku, pracownik Ośrodka Adopcyjnego Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzeszowie.
- w dwóch zebraniach uczestniczyli pracownicy Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie,
- w trzech zebraniach uczestniczył pracownik Zespołu Szkół Technicznych w Strzyżowie,
- w czterech zebraniach uczestniczyli pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej.

Z posiedzeń Zespołu sporządzono protokoły zawierające m.in. numer, datę, podpisy członków Zespołu i zaproszonych gości. W latach 2022 – 2024 w Placówce nie przebywały dzieci poniżej trzeciego roku życia.

(akta kontroli str. 349-367)

2.6.

We wszystkich przypadkach objętych badaniem dziewięciu spraw dzieci przyjętych w latach 2022 – 2024¹⁷ Zespół powołany Zarządzeniem Dyrektora Domu Dziecka sporządzał rzetelnie opinie dotyczące okresowej oceny sytuacji dziecka i zasadności dalszego pobytu w Placówce, zgodnie z art. 139, a *ustawy o pieczy zastępczej*.

¹⁶ Sprawy, które wybrano do analizy diagnoz psychofizycznych i planów pomocy dziecku.

¹⁷ Badanie przeprowadzono na próbie dziewięciu, które wybrano w sposób celowy do analizy oceny sytuacji dziecka w Placówce.

W wyniku posiedzeń sześciu Zespołów sporządzano opinie, które kierowane były do właściwych Sądów, Ośrodków Adopcyjnych, a także do przedstawicieli pieczy zastępczej w PCPR i MOPS, dotyczące zachowania dzieci ich niepełnosprawności, pobytów w SOSW, współpracy Domu Dziecka z opiekunami prawnymi dzieci.

(akta kontroli str. 368)

2.7.

Prawa, obowiązki i uprawnienia wychowanków Placówki zostały zawarte w dokumentach wewnętrznych, tj. Regulaminie organizacyjnym Domu Dziecka oraz Regulaminie wychowanka. Ustalono, że w Placówce informowano dzieci o przysługujących im prawach. Zaznajomienie z przysługującymi im prawami dzieci potwierdzały podpisem pod oświadczeniem o zapoznaniu się z nimi. Ponadto na comiesięcznych spotkaniach w grupach, dzieci były informowane o przysługujących im prawach i instytucjach zajmujących się sprawami dzieci.

Wychowankom zapewniono wolność sumienia i religii. Placówka nie wymuszała uczestnictwa w nabożeństwach i nie prowadziła agitacji religijnej, nie dyskryminowała dzieci innej wiary, nie zmuszała do praktyk religijnych.

(akta kontroli str. 213-229, 370-383)

2.8.

W Placówce podejmowane były działania reintegracyjne mające na celu powrót dzieci do rodzin biologicznych stosownie do przepisów *ustawy o pieczy zastępczej*¹⁸. Zgodnie z dokumentacją organizacyjną¹⁹ Placówki, podstawowym jej zadaniem jest podejmowanie działań mających na celu powrót dziecka do rodziny, umożliwienie kontaktu z rodzicami i innymi bliskimi (chyba, że sąd postanowił inaczej).

W latach 2022 – 2024 działania reintegracyjne prowadzone były wobec wszystkich dzieci objętych opieką Placówki, z wyjątkiem sytuacji pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej

W 4 z 12 objętych analizą diagnozach i planach pomocy dziecku uwzględniono możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej, zamieszczając stosowne zapisy w pkt. 6 diagnozy dotyczącym propozycji do dalszej współpracy z rodziną. W planach pomocy sześciu z 12 wychowanków określono jako cel główny podejmowanie działań reintegracyjnych z uwzględnieniem sytuacji prawnej dziecka. Pozostali wychowankowie:

- dwóch wychowanków zostało przyjętych do Domu Dziecka tuż przed uzyskaniem pełnoletności,
- w jednym przypadku wychowanek nie posiadał rodziców, niepełnosprawny intelektualnie, przyjęty po rodzinie zastępczej w wieku niedługo przed osiągnięciem pełnoletności – po osiągnięciu pełnoletności zostanie skierowany do Domu Pomocy Społecznej,
- w trzech przypadkach wychowankowie złożyli oświadczenia, że nie chcą iść do rodzin zastępczych.

Placówka każdorazowo zapraszała rodziców na posiedzenia Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek obecności biologicznego ojca na posiedzeniu powyższego zespołu.

¹⁸ art. 4 pkt.1, 2, 3, art. 93 ust.4 pkt 3 i 4 ustawy o pieczy zastępczej.

¹⁹ Zezwolenie Wojewody Podkarpackiego, Statut, Regulamin organizacyjny Placówki.

W badanym okresie nie wystąpiły przypadki powrotu wychowanków do rodzin biologicznych. W odbywających się co pół roku spotkaniach Zespołu do spraw Oceny Sytuacji Dziecka podejmowano decyzje o:

- zwróceniu się do Sądu o ponowne zbadanie możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej – 9 przypadków,
- zwróceniu się do Ośrodków Pomocy Społecznej z zapytaniem o ocenę możliwości powrotu dzieci do rodziny – pięć przypadków.

W czterech przypadkach podjęto decyzję o skierowaniu podań do Ośrodka Adopcyjnego. Wnioski o adopcję zostały jednak odrzucone. W jednym przypadku wychowanka bardzo szybko po przyjęciu do placówki osiągnęła pełnoletność i na jej prośbę nadal przebywa w placówce. W jednym przypadku wychowanek zwrócił się do Dyrektora z prośbą o pozostawienie go w Placówce do ukończenia szkoły.

(akta kontroli str. 349-369)

2.9.

Ustalono, że w Placówce podejmowane były działania zmierzające do usamodzielnienia wychowanków stosownie do przepisów *ustawy o pieczy zastępczej*²⁰. W latach 2022 – 2024 usamodzielniało się sześciu wychowanków w związku z osiągnięciem pełnoletności. We wszystkich przypadkach objętych analizą, opiekun usamodzielnienia został wyznaczony w terminie określonym w przepisie art. 145 ust.2 *ustawy o pieczy zastępczej*, zgodnie z którym osoba usamodzielniana, co najmniej na rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby.

W każdym przypadku indywidualny program usamodzielnienia został opracowany, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem – przez osobę usamodzielnianą – pełnoletności zgodnie z art. 145 ust. 4 *ustawy o pieczy zastępczej*. Programy te zostały sporządzone przez wychowanków wspólnie z opiekunem usamodzielnienia.

(akta kontroli str. 384-425)

2.10.

Odnośnie trudności w funkcjonowaniu instytucjonalnej pieczy zastępczej, Dyrektor wyjaśnił, że największymi problemami z jakimi boryka się Dom Dziecka są:

- brak rzetelnych, konkretnych i niezbędnych informacji dotyczących wychowanków trafiających do Placówki. Informacje i dokumentacje, które przychodzą wraz z wychowankiem są niepełne,
- znikoma, powierzchowna współpraca Ośrodków Pomocy Społecznej, mających wspierać wychowawców w działaniach opiekuńczo-wychowawczych,
- opieszałość i zbyt lekkie podejście Sądów do zgłaszanych wniosków, co bardzo utrudnia podejmowanie konkretnych, niezbędnych działań,
- całkowity brak wsparcia w usamodzielnianiu się wychowanka. Organizacja spoczywa w rękach wychowawcy, który zazwyczaj w wyniku braku innej możliwości podejmuje się funkcji opiekuna usamodzielniania.

(akta kontroli str. 426)

---

²⁰ art. 4 pkt 6, art. 96, art. 145 ust.1, 2 i 4 *ustawy o pieczy zastępczej*.

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku analizowanych 12 diagnoz psychofizycznych nie określono wskazań wynikających § 14 pkt 4, pkt 5 *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*, tj. diagnozy nie zawierały - odpowiednio do wieku, rozwoju i doświadczeń dziecka - opisu przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

Pedagog wyjaśniła, że w treści diagnoz sporządzonych przeze mnie nie uwzględniłam elementu nazwanego jako „wskazania dotyczące przygotowania dziecka do usamodzielnienia”, gdyż element ten rozumiałam jako przejście wychowanka placówki w dorosłość. Informuję, że co prawda nie wyszczególniłam działań dotyczących usamodzielnienia jako osobny punkt diagnozy, to zawarłam je jednak w diagnozie. W przypadku dwojga młodszych dzieci zwróciłam uwagę na potrzeby dzieci i wynikające z tego wskazania do dalszej pracy. Są to: nauka samoobsługi i nauka czynności związanych z higieną osobistą. Pomimo, że działania związane z usamodzielnieniem, nie zostały zawarte w opracowanych diagnozach to są one wyszczególnione w planach pomocy dziecku. Wychowawca pracując na co dzień z wychowankiem zauważa jego potrzeby w zakresie nabywania nowych umiejętności i określa działania zmierzające do nabywania nowych umiejętności. Opracowując kolejne diagnozy wychowanków zobowiązuję się dostosować do obowiązujących wymogów.

(akta kontroli str. 192-212)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK Dom Dziecka prawidłowo realizował zadania opiekuńczo-wychowawcze, które dostosowane były do zdiagnozowanych potrzeb dzieci. Dla wychowanków sporządzono zgodnie z obowiązującymi przepisami diagnozy psychofizyczne, plany pomocy, karty pobytu i udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa, pedagoga oraz wychowawcę.

Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczych i wychowawczych, prowadzonych przez pedagoga, psychologa, podczas kierowania procesem wychowawczym nie przekraczała limitów wynikających z przepisów *rozporządzenia w sprawie pieczy zastępczej*, a także odpowiadała potrzebom oraz rodzajowi prowadzonych zajęć.

Prawidłowo przeprowadzano okresowe oceny sytuacji dziecka z zachowaniem terminów określonych w *ustawie o pieczy zastępczej*.

We wszystkich przypadkach terminowo realizowane były ustawowe zadania dotyczące usamodzielnienia wychowanków w związku z osiągnięciem pełnoletności, tj. w wymaganych terminach wyznaczono opiekuna usamodzielnienia i opracowano indywidualny program usamodzielnienia.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski pokontrolne:

Wniosek

1. Sporządzanie diagnoz psychofizycznych dzieci z uwzględnieniem wszystkich elementów wymaganych przepisami ustawy o pieczy zastępczej.
2. Realizowanie postanowień Regulaminu organizacyjnego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 14 lutego 2025 r.

Kontroler
Maciej Pilecki
specjalista kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Wicedyrektor
Witold Pałasz

/-/
podpis